

Svoboda se stává agresivní povinností věřit, že neexistuje pravda

30.3.2015

Kardinál Robert Sarah, který byl před nedávnem jmenován papežem Františkem do čela vatikánské Kongregace pro bohoslužbu a svátosti, vydal v těchto dnech ve Francii knihu s názvem *Bůh anebo nic* (Dieu ou rien, du Cardinal Robert Sarah avec Nicolas Diat, Librairie Arthème Fayard, 2015). Sedmdesátiletý kardinál pocházející ze západoafrické Guineje analyzuje v této knize soudobou Západní civilizaci. Jeho pohled je cenný právě proto, že je ryze africký. Nabízíme malou ukázkou jeho postřehů:

„Západ žije dnes jako by Bůh neexistoval. Jak ale mohly země se starobylými křesťanskými a duchovními tradicemi zradit svoje kořeny až do takovéto míry?“ – táže se kardinál Sarah a pokračuje: „Konsekvence jsou natolik dramatické, že je nezbytné pokusit se pochopit původ tohoto jevu.“

Západ se rozhodl distancovat od křesťanské víry pod vlivem osvícenských filosofů a politiky, která je jim poplatná. Přestože existují živá a misionářská křesťanská společenství, většina západní populace už nespátňuje v Ježíši víc než nějakou ideu, nikoli událost a ještě méně pak osobu, kterou apoštolové a četní svědci evangelia potkali, zamilovali si a zasvětili jí celý svůj život.

Toto distancování se od Boha není produktem úsudku, nýbrž vůle oddělit se od Něho. Ateistická orientace je téměř vždycky volbou vůle. Člověk nechce uvažovat o vztahu k Bohu, protože se sám chce stát Bohem. Jeho vzorem je Prométheus, mýtická postava titánského rodu. Ten se rozhodl ukrást posvátný oheň a dát jej lidem. Člověk přijal logiku privatizace a nikoli adorace Boha. Před nástupem osvícenského hnutí, kdy se člověk pokusil zaujmout místo Boha, být Mu roven nebo Jej eliminovat, byly takovéto individuální postoje menšinové.

Ateismus nachází hlavní zdroj ve vyhoceném individualismu evropského člověka. Jednotlivec-vládce, který stále více aspiruje na určitou formu absolutní autonomie či nezávislosti, je nakloněn zapomenout na Boha. Toto hledání absolutní svobody v sobě na morální rovině zahrnuje postupné odmítání etických principů a pravidel. Individualistický vesmír se soustřeďuje výhradně na člověka, který si už nepřipouští žádnou povinnost. Z tohoto hlediska je Bůh nazírán jako ten, kdo tvoří překážky, aby uvěznil naši vůli ukládáním zákonů. Bůh se tak stává nepřítelem autonomie a svobody. Člověk, který se považuje za naprosto svobodného, odmítá vše, co vnímá jako donucení, včetně jakékoli formy závislosti ve vztahu k Bohu. Odmítá autoritu Boha, který nás nicméně stvořil jako svobodné, abychom uplatňováním svojí svobody mohli překonávat svoje pudy a ovládat všechny svoje instinkty plným přijetím odpovědnosti za svoji existenci a za svůj růst.

Ateismus tak reprezentuje vůli ignorovat rozum, který by nás odkazoval k našemu Stvořiteli, pravému světlu, jež nás osvěcuje, orientuje a ukazuje nám cestu života. Jistí filosofové podle této logiky už nemluví o Bohu jako Otci, ale o architektovi vesmíru. Odmítnutí Boha zapadá do hnutí vědeckých a technických výdobytků v Evropě 18. století. Člověk chce ovládnout přírodu a získat nezávislost. Technika už člověku skýtá dojem, že je vládcem světa. Stává se tedy jediným řídicím činitelem prostoru bez Boha. Věda by však neměla člověka od Boha vzdalovat, ale naopak přibližovat jej božské lásce. Je pravdou, že velké tajemství zla může někoho vtáhnout do pochybnosti a do ateismu. Vždyť, je-li Bůh naším Otcem, jak může dovolit, že tolik nevinných bytostí trpí? Je zbytečné zdůrazňovat neprobádatelné množství zla, kterým je lidstva zraňováno. V Africe bohužel tvrdě platíme válkami, hladem a epidemiemi. V Papežské radě *Cor Unum* jsem byl svědkem mnoha bolestí, které jsme se snažili odlehčovat pomocí prostředků, které byly vzhledem k rozsahu potřeb směšné,“ říká bývalý předseda zmíněné rady kardinál Sarah a pokračuje:

„V postmoderním světě se Bůh stal zbytečnou hypotézou, která se různým sférám života stále více vzdaluje. Myslím, že lidé, kteří chtějí svým životem uchovávat přítomnost Boha, musí znát subtilnosti, které je mohou zavést k praktickému ateismu, vyprázdnit jejich víru a učinit z nich někdejší pohany, lidi žijící bez naděje a bez Boha, jak je popisuje sv. Pavel v listu Efesanům (2,12). Dnes si nemůžeme neuvědomovat způsob, kterým je Bůh systematicky zatemňován a znečitlivění lidé nastupují na loď, která je odváží pryč od Nebe.“

Dnešní relativismus je filosofickou osou západních demokracií, které odmítají uznat, že křesťanská pravda přesahuje všechny ostatní. Naprosto vědomě popírají Kristova slova: „Já jsem cesta, pravda a život. Nikdo nepřichází k Otci než skrze mne“ (Jan 14,6). V relativistickém systému jsou všechny cesty možné jako rozmanité zlomky jediného proudu pokroku. Obecné dobro by mělo být produktem stálého dialogu všech, setkání různých soukromých mínění, věží Babylónského bratrství, kde každý má kousek pravdy. Moderní relativismus si nárokuje, že je vtělením svobody. A v tomto smyslu se svoboda stává agresivní povinností věřit, že žádná nadřazená pravda neexistuje. V tomto novém Edenu se člověk stává svobodným, když odmítne pravdu zjevenou Kristem. Společné soužití se stává nevyhnutelným horizontem, ve kterém může mít každý jedinec vlastní morální, filosofickou a náboženskou vizi. V důsledku toho nutí relativismus člověka, aby si tvořil nová náboženství, obydlená rozmanitými více méně patetickými božstvy rodícími se a umírajícími na základě pudů, ve světě, který nemůže nepřipomínat starověké pohanství.

V těchto totalitních okovech ztrácí církve svůj absolutní charakter, její věrouka, její učení a její svátosti jsou co do jejich náročnosti a nezbytnosti prakticky zakazovány či umenšovány. Nevěsta Syna Božího je odsouvána na okraj, vystavena pohrdání, které rodí christianofobii, protože představuje trvalou překážku. Stává se jednou z mnoha jiných; a konečným cílem filosofického relativismu je její zánik v důsledku jejího postupného rozpouštění. Relativisté tuto událost nedočkavě vyhlížejí a vládce tohoto světa spolu s nimi. Pracují na adventu království temnot.“

kard. Robert Sarah

